

RAMAZAN AYINDA NİYETİN ÖNEMİ VE İNFAK

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn. Hamden kesîren, tayyiben mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn Muhammedini'l-Mustafâ ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ.

Emma ba'd.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Ramazan-ı şerîfle ilgili hadîs-i şerîflerden birisi, Abdullah İbn Mesud *radiyallahu anh* tarafından rivayet olunmuş.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

جَاءَكُمْ شَهْرُ رَمَضَانَ الْمُبَارَكُ، فَقَدِّمُوا فِيهِ النِّيَّةَ،

وَوَسِّعُوا فِيهِ النَّفَقَةَ.

Câeküm şehrü ramadânü'l-mübârekü. Fe-kaddimû fîhi'n-niyyete ve vessiû fîhi'n-nefaka.

Câeküm. “Size geldi.” *Şehrü ramadânü’l-mübârek.* “Mübarek Ramazan ayı” size geldi.

Zaman geçti, aylar değişti. Nihayet Ramazan ayı geldi.

Ramazan ayı hangi mevsimde olur, ne zaman gelir?

Bu Arap ayları mevsimlere bağlı değil, bağımsızdır. Çünkü bunlar dolaşır, döner. Bazen yaza gelir bazen kışa gelir. Burada uzun zaman yaşayanlar bilirler ki iftar etmişlerdir. Hemen akşam namazını kılmışlardır. Arkasından hemen yatsı vakti gelmiştir, hemen teravihi kılmıştır. Arkasından hemen sahur yapmıştır. Niyet edip oruca başlamıştır. Çok kısa bir gece, çok uzun bir gündüz.

Şimdi de döndü dolaştı, adım adım bir yılda on bir gün yer değiştiriyor. Bir yılda on bir gün değişiyor. Bir yılda on bir gün, yazdan kışa doğru geliyor. İlkbahar, kış, kıştan sonra sonbahar ve yaza doğru dönüyor. Yazın günler uzunken namaz kılınıyordu. On on beş yıl önce gelenler burada bugünleri yaşamışlardır. “Bahara geldi; Haziran’a geldi, Mayıs’a geldi,

Mart'a geldi, Şubat'a geldi." derken döndü do-laştı, senenin yarısını da geçti, şu anda Kasım ayındayız.

Şimdi de gündüzler kısacık. 11.50'de öğle oluyor. Bir civarında ikindi oluyor, üç civa-rında iftar oluyor. Gündüzler çok kısa oldu.

Döner. Bayramlar da döner, Ramazanlar da döner, hac da döner. Hac yaparsınız, bazen çok sıcak olur; çok sıcaklarda bayılanlar olur. Güneş çarpar, ölür. Arabistan'da hacı, hac va-zifesini yaparken güneş çarpar, güneşte fazla durur korunmaz; haydi güneş çarpar, ölür! Öldürücü bir rahatsızlıktır. Hastaneye götördük-leri zaman da buzların içine yatırıyorlarmış; o zaman ancak toparlayabiliyormuş. Bir de ilaç-lar veriyorlarmış; öyle toparlayabiliyormuş.

Bu Ramazan'ın gelişi böyle. Bir bakıma şöyle diyebiliriz:

Senenin bütün mevsimlerini şerefleendiri-yor. Hepsine uğruyor. Hepsinin gönlünü ediyor mübarek. Çünkü mübarek bir ay. "Kibar, güzel bir ay, hepsinin gönlünü alıyor." diyebilirsiniz.

Mübarek ne demek?

“Bereketli” demek. Her şeyde bir bolluk bereket olur. Maddî işlerde de olur. Mesela sofrası bereketlenir, kazancı bereketlenir, ömrü bereketlenir. Ondan sonra mânevî bakımdan da sevabı artar. Kat kat muazzam sevap alır.

a. Yapılan Bir İyiliğin Mükâfâtı Bire Ondur

Çünkü Cenâb-ı Hak orucun sevabını hesaba girmeyecek şekilde sayısız olarak çok bol veriyor. Her şeyin ölçüsü belli, rakamını söyleyebiliyorsunuz.

الحسنة بعشر امثالها

el-Hasenetü bi aşri emsâlihâ. “Yapılan bir iyiliğin mükâfâtı bire ondur.”

On misli sevap alıyorsunuz. Ondan sonra Allah yolunda sarfiyat yapmak, infakta bulunmak, para harcamak...

Allah yolu ne demek?

Cihada harcamak.

Allah yolu ne demek?

İlim yoluna harcamak; bu da Allah yoludur.

Allah yolu başka neye denir?

Hacca ve umreye para harcamak; bunlar da Allah yolunda.

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ
حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٍ

Meselü'l'lezîne yünfikûne emvâlehüm fî sebîlillâh. “Mallarını Allah yolunda sarf edenlerin misali...”

Neye benzer?

Ke meseli habbetin. “Bir tohuma, taneye benzer ki.” *Enbetet seb'a senâbile.* “-Gömmüşler toprağa- yedi başak vermiş bir tohum.”

Buğday işi ile arpa işi ile uğraşanlar bilirler ki böyle bir şey olmaz. Bir tohumdan yedi başak çok zor olur. Veya hiç olmaz; ben bilmiyorum. Bir tohumdan bir sap çıkar, bir sapta da bir başak olur, biliyorum. Belki çatalda çıkıp iki başak olabiliyor mu? Yeni oyunlarda laboratuvarlarda inceleyip genlerle oynayıp yapıyorlar mı bilmiyorum. Yedi başak veriyor.

*Fi külli sünbületin mietü habbe.*¹ Her başakta da yüz tane” ektiğin tohuma benzer yüz tane tohum var.

Ne eder?

Yedi başak, yedi yüz.

Allah yoluna para sarf edenlerin sevabı; bir tohum ekip de yedi yüz tane, bir tohum ekip de yedi yüz tohum almış gibi çok olur. Anlıyoruz ki Allah yolunda sarf edilen paranın mükâfâtı bire yedi yüzmüş. Güzel. Daha güzel. Allah daha çok mükâfât versin.

Zikrullahın mükâfâtı, bunun yüz katı daha fazla; bire yetmiş bin. Bir kere “Allah” diyorsun. “Yetmiş bin defa Allah” demiş kadar sevap veriyor. Yetmiş bin kat sayısı. Bir kere *lâ ilâhe illallah* diyorsun. Yetmiş bin *lâ ilâhe illallah* demiş gibi sevap alıyorsun.

Sonra mesela Medine’de namaz kılanın sevabını biliyoruz. Oraya duvarlara da yazılmış bir hadîs-i şerîf:

¹ 2/Bakara, 261.

“Burada namaz kılanın, benim şu mescidimde namaz kılanın sevabı başka yerdeki namaza göre bin mislidir. O kadar sevap kazanıyor.”

صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيَمَا
سِوَاهُ مِنَ الْمَسَاجِدِ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ

Salâtün fî mescidi hâzâ ke elfi salâtin fîmâ sivâhü. “Peygamber Efendimiz’in mescidinde kılınan bir namaz, bunun dışındaki mescidlerde kılınan namazın bin tanesi gibidir.”

O halde bir insan bir umreye gitse Peygamber Efendimiz’in Medine-i Münevveresi’nde Mescid-i Nebevî’sine uğrasa, bir namaz kılsa bütün masraflarının hepsi kâra dönmüş oluyor. Bir namaz bin misli. Beş vakit, beş bin namaz. Sekiz gün kalsa, kırk bin, dört yüz bin.

Allahu Ekber!

Ama Kâbe’nin karşısında kılınan namaz daha fazla. Peygamber Efendimiz öyle bildiriyor.

İlle'l-mescide. “Mescid-i Haram hariç” diyor. Çünkü onun sevabı bire yüz bindir. Bir namaz kılıyorsun, yüz bin kılmış gibi sevap. Orada bir umre yapıyorsun, bir namaz kılıyorsun. Yüz bin namaz gibi sevap alıyorsun. Yüz bini beşe böl. Yirmi bin. Yirmi bin gün. Yirmi bini de 365’e böl. İnsan bir seferde yüz elli, iki yüz yıl beş vakit namaz kılmış gibi sevap kazanıyor. Gel de gitme şimdi, geride dur. Bağlalar durmaz insan, kalkar hacca umreye gider.

b. Orucun Sevabı Ne Kadar?

Ama oruç...

Orucun sevabı ne kadar?

Onun mükâfâtını kulun orucunu tutuşundaki güzelliğe göre çok fazla veriyor. Güzelliğe göre yalnız. Orucu şuurlu ve güzel tutmasına göre...

Güzel oruç nasıl olur, çirkin oruç nasıl olur?

Güzel oruç; ahlâkla, âdapla, takvâ ile tutulan oruçtur.

Çirkin oruç nasıldır?

Hem oruç tutuyor hem küfrediyor. Hem oruç tutuyor hem harama bakıyor. Hem oruç tutuyor hem kötü sözler dinliyor. Hem oruç tutuyor hem sağa sola saldırıyor, kırıyor geçiriyor. Hem oruç tutuyor hem de kumarhaneye gidiyor. Bu çirkin oruç; orucu tam ve güzel tutmamış oluyor. Orucu güzel tuttu mu ona göre mükâfâtı var. Evet, bu ay onun için bereketlidir.

Câeküm şehri Ramazânü mübârek.

Fe kaddimû fîhi'n-niyyete. “Burada niyetinizi önden yapınız. Evvelden yapınız, önden sununuz.” buyuruyor.

Niyeti önden sunmanın şekli nasıldır?

Peygamber Efendimiz öyle buyuruyor:

“Niyeti önceden sununuz, takdim ediniz.”

Bu ne demek?

“Bir kere ben şu Ramazan’ı Allah’ın izni ile güzel bir Ramazan olarak tutacağım. Tam Resûlullah Efendimiz’in tarif ettiği gibi. İnşallah son on günde de itikâfa gireceğim. İnşallah bu Ramazan’da zekâtımı da vereceğim.”

Çünkü Ramazan'da verildiği zaman mükâfâtı başka aylarda verildiğinin yetmiş kat fazlası oluyor. Yapacağı şeyleri önceden tasarlayıp iyi niyetle dolu olarak aya girmek...

“Kur'an'ı hatmedeceğim, ezberleyeceğim, ezberimi artıracam.”

Bütün güzel ibadetlerle ilgili tasarılarını, niyetlerini önceden tespit etmek.

Başka?

Oruç tutacağı zaman önceden; “Yâ Rabbi! Ben yarın oruç tutacağım.” diye niyet etmek...

Sahura kalktı; “‘Ben yarın Ramazan'ı tutmaya niyet ettim.’ diye önceden niyet etmeyeyim de dur bakalım. Uygun düşerse rüzgâr müsait yerden eserse, yelkenlerim dolarsa, yarın oruç tutarım. Olmazsa belki de tutmam. Bakarsın canım sigara isteyiverir, elim ayağım titremeye başlar!”

Sigara da çok sevgili, çok muhterem, çok kıymetli; onun hatırı kırılmaz! Ama İslâm'ın kaşı gözü, başı yarılır. Hiç ona aldırın yok. Bakalım, belli değil.

Yarın oruç tutacak mısınız?

“Dur bakalım. Hele bir sabaha çıkalım!”

Öyle şey olmaz. Önceden niyetini güzelce yapacak gibi anlaşılabilir. Niyetlerimizi önceden sağlam yapacağız. Bol bol, güzel şeylerin niyetlerini yapalım.

Bu da tamam, anladık, inşaallah yapacağız. Niyet ettik.

Sonra?

Ve vessiû fîhi'n-nafakate. “Bu ayda çoluk çocuğunuza geniş nafaka verin.”

Evinize bol yiyecek getirin, çoluk çocuğunuzun önüne bol yiyecek koyun. Evde genişlik olsun.

Vessi'û. “Genişletin.” demek.

Nafakayı genişletin. Evinizin, çoluk çocuğunuzun nafakasını, yiyeceğini içeceğini bu ayda bol yapacaksınız. Çarşıya uğrayacaksınız, fileleri dolduracaksınız. File sonradan çıkma. Bizim dedelerimiz file kullanmazlardı. File incecik bir şey ama file bizim örfümüz âdetimiz değil.

Bizim örfümüz âdetimiz, -yaşlı olanlarımız iyi bilir, yaşlı yok ya burada hepsi genç-

bizde zembil vardı, torba vardı. Bezden torba dikerlerdi. Çarşıya gidildiği zaman torbanın içine konulurdu.

Neden.

“İçindeki görünmesin.” diye. “Birisi görür de canı çekerse günah olur.” diye saklı olurdu, kapalı olurdu. Filede her şey ortada:

Adam patlıcan almış, ay havuçlara bak! Meyveler pırıl pırıl, aman salata içim bayıldı; görenin ağzının suyu akıyor.

Olmaz! Öyle göstere göstere taşımak yok İslâm'da. Gösterdin mi vereceksin ya da göstermeyeceksin! Can çektirmek, istetmek, iştah kabartmak; İslâm'da böyle şeyler yoktur.

Onun için eskiden “zembil” diye bir şey vardı. “Zembil” demek, “dıştan görünmeyen bir torba” ki içine yiyecek içecek konulur.

Zembilli Ali Cemali Hoca varmış, Osmanlılarda şeyhülislammış.

Onun zembilliği nereden geliyor. Torbaları. Evinin camından aşağıya torbayı sarkıtmış.

“Sorusu olan kâğıda yazsın, buraya koy-
sun.” dermiş.

Gelen de sarkık torbaya; “Hocam, efendi, şeyh efendi, şeyhülislam efendi, müftü efendi, şöyle bir müşkülüm var, bunun cevabı nedir?” diye, sorusunu sorarmış.

O da gece mum ışığında çalışırmış; bu soruların hepsinin cevaplarını kitaplardan bulur, bir kâğıda yazıp koyar, aşağıya sarkıtırmış. Ertesi günü zembilden cevabını alırlarmış. Çeker almış.

Onun için “Zembilli Ali Cemali Efendi” diye bir alim, şeyhülislam da var. “Zembil” demek, “torba” demek. Bezden veya deriden olabilir; torba.

Bizde başka ne vardı?

Heybe vardı. Heybe atın üstüne de konulur, omuza da konulur. Atın üstüne koyarsan bir kısmı o tarafta kalır, bir kısmı bu tarafta kalır; dengeli bir şekilde. Adam da atın üstüne biner, pazardan aldığı şeyler heybede olur. Ya da fukaranın garibanın atı yoksa heybeyi sırtına alır. Bir torbası öne gelir, bir torbası arkaya gelir, öyle giderdi.

Omzundan kayıyorsa heybenin orta kısmı yarıktır, başından geçirir. Hiçbir yere de salanmaz, kayıp gitmez. Böylece önü arkası torbalı, dolu, yürür gider; eli, ayağı serbest olur, böyle taşınırdı.

Taşımak için güzel şeylerden birisi de sepettir. Sepet hafiftir, hava da alır. Kapaklıdır; kapağını çevirdiğin zaman açılır. Kapaklı sepetler iyi olur.

“Sepet yok hocam.”

Etrafı küfe ama o zaman üstüne yaprak gibi bir şeyler örterlerdi. “İçindeki görünmesin.” diye örtü örterlerdi. Âdap böyle idi. Gördüğü zaman da görene verirlerdi. Birisi gördü mü; “Gel bakalım, buyur, şunun bir tadına bak.” diye almış olduğu şey ne ise -bir salkım üzümse- verirlerdi.

c. Kim Haccı Veya Umreyi Yaptığı Senede Ölürsa

Diğer hadîs-i şerîf.

Bu çok büyük bir müjde.

Bu hadîs-i şerîf, Ebû Saîd el-Hudrî hazretlerinden. *Müsnedü'l-firdevs* isimli eserinde Deylemî rivayet etmiş.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*
Efendimiz bir rivayete göre diyor ki;

مَنْ حَجَّ وَاعْتَمَرَ فَمَاتَ مِنْ سَنَّتِهِ، دَخَلَ الْجَنَّةَ؛ وَمَنْ
صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ مَاتَ، دَخَلَ الْجَنَّةَ؛ وَمَنْ غَزَا فَمَاتَ
مِنْ سَنَّتِهِ، دَخَلَ الْجَنَّةَ

Men hacce va'temere fe-mâte min senetihî dehale'l-cenneh. Ve men sâme ramazâne sümme mâte dehale'l-cenneh. Ve men ğazâ fe-mâte min senetihî dehale'l-cenneh.

Müjde ne?

Müjde şu: Kim bir hac veya umre yaparsa... Gitti o sene hac yaptı veyahut hac değil de umre yaptı, umreye gitti.

Fe-mâte min senetihî. “O haccı veya umreyi yaptığı senede ölürse...”

Men hacce va'temera. “Kim hac ve umreyi beraber yaparsa hac ve umre yaparsa” mânasına da gelebilir. “Ayrı ayrı” da mânası mümkün, “ikisini birlikte yapmış olmak” mânası da mümkün.

“O sene ölürse...”

Dehale'l-cenneh. “Cennete girer.”

Neden?

Çünkü hac, bütün eski günahları siler. Onun için cennete girer. Hac ve umre konumuz değil. Hacca giden kardeşlere, gidecek kardeşlere müjde olabilir.

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in ikinci cümlesi:

Men sâme ramazâne sümme mâte dehale'l cenneh. “Kim Ramazan orucunu tutarsa”

Tabi yine “güzel tutarsa” demek. Güzel tutmak esas; güzel tutmazsa Allah kabul etmeyebilir.

“Kim Ramazan orucunu tutarsa...”

Sümme mâte. “Sonra ölürse...”

Ramazan orucunu tuttu, öldü. Herkes ölecek.

“Biz daha ölmeyiz de, bizim daha çok seneler var da!”

Bilmiyoruz ama herkes öyle düşünüyor. Kimin nerede nasıl öleceği belli olmaz. Çünkü

trafik canavarı var; götürürer insanı. Her yerde dolaşıyor.

Sen trafik canavarını gördün mü?

Ben gördüm, çok gördüm; kocaman dişleri var, kocaman ağzı var. Kamyonları bile içine alıyor. Yutuverir; gider insan. Genç de gider, yaşlı da gider, bir aile toptan da gider, Allah korusun! Çoluk, çocuğuyla da gidebilir. Genç de ölebilir yaşlı da ölebilir.

Ama biz diyoruz ki;

“Yâ Rabbi! Bize hayırlı uzun ömür ver. Sağlıkla, âfiyetle, mutlu, güzel hayırlı ömür ver.”

Neden?

Çok sevap işleyelim, çok ibadet yapalım. Ümmet-i Muhammed’e çok faydalı olalım. Rızanı kazanalım. Onun için çok yaşamak istiyoruz. Müslüman çok yaşamayı isteyecek.

Neden?

Müslüman hayırlı insandır, etrafına çok fayda sağlar. Ölecekse ötekiler ölsün. Çünkü muzur. Yaşadıkça muzurluk yapıyor; adam öl-

dürüyor, adam dövüyor, hırsızlık yapıyor, arsızlık, yapıyor, ortalığı karıştırıyor. Anarşi, terör, tedhiş. Tedhiş/terör aynı; terörü sileceğiz.

Tedhiş, “dehşet vermek” demek. Anarşi de “kargaşa” demek, Türkçesi var. Anarşi aslında “idaresizlik” demek. “İdare edememek, idarenin zayıf olması, devletin milleti idare edememesi, hükümetin acizliği ve idaresizliği” demek. Şu veya bu sebep neyse...

“Ramazan’ı tutmuş da ölen bir insan cennete girer.”

Dehale’l-cenneh. “Cennete girdi.” demektir. Neden? Ramazan günahları siliyor da ondan. Allah büyük sevaplar veriyor da ondan. Çok önemli. Bunu elde etmeye çalışalım. Ramazan’ı güzel turalım.

Ve men ğazâ ve mâte min senetihî dehale’l-cenneh. “Kim gazaya giderse...” “Kazaya” değil. Hu ğ harfi, k harfi Arapçada farklı farklı harfler.

“Kim gazaya giderse...”

Gazâ ne demek?

“Cihad” demek.

Gaza yapana ne derler?

“Gazi” derler.

“Kim gazi olmaya giderse, savaşa giderse...”

Kaza ne demek?

Mâlum araba arabaya çarpmış; o ayrı.

K ile ayrı, g ile ayrı. Mâna değişiyor. Türkçede de böyle kelimeler var. Hatta bir noktadan bile mâna değişir:K- i -l, i ile yazarsan bir harfi kil, “kaygan toprak” demek. İ'nin noktasını koymazsan, “kıl.” Mâna değişti. Bir noktadan bile iş değişir. Arapçada da değişir. Arapçada bir harften dolayı mâna tamamen aykırı, tepetaklak gidebilir. Namaz kılarken insan âyeti yanlış harfle okusa namazı bozulabilir. Çünkü ters bir mâna çıkar. Allah her yaptığımız işi güzel yapmayı nasip etsin.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

29 Şa'bân 1421 / 27.11.2000

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü